

بیست پرسش فقهی از مقام معظم رهبری رحمه الله (۱)

عبدالرحیم موگهی

تهیه و تنظیم: معاونت تبلیغ و امور فرهنگی حوزه های علمیه

بسمه تعالی

۱- می دانیم که طبق نظر بسیاری از مراجع تقلید، لمس و مس کردن نام خداوند بزرگ - به هر زبانی که نوشته شده باشد - بدون طهارت و وضو حرام است. آیا لمس و مس نمودن ضمیرهایی که به «خدا» باز می گردد، مانند ضمیر (ه) در عبارت «بسمه تعالی» و ضمیر (او) در عبارت «به نام او که با شهیدان است»، بدون طهارت و وضو نیز حرام است؟

جواب: ضمیرهایی که به «خدا» باز می گردد، حکم کلمه خدا را ندارند و بدون طهارت و وضو می توان آن ها را لمس و مس کرد (۱).

۲- آیا آرم جمهوری اسلامی ایران که کلمه «الله» در آن طراحی شده است، احکام مربوط به کلمه «الله»، مانند لمس و مس نکردن آن بدون طهارت و وضو و بی احترامی نمودن به آن را داراست؟ و آیا چاپ آن بر سر برگ های اداری و استفاده از آن در نامه

نگاری‌های اداری و جز آن، اشکال دارد؟

جواب: چاپ آرم جمهوری اسلامی ایران بر سر برگ‌ها و استفاده از آن در نامه نگاری‌ها و جز آن، اشکال ندارد؛ اما احتیاط آن است که احکام مربوط به کلمه «الله» در مورد آرم جمهوری اسلامی ایران نیز رعایت شود (۲).

۳- مرسوم شده است که به جای لفظ «الله»، لفظ «ا...» و یا «اله» و مثلاً به صورت «آیت ا...» و «عبد اله» را می‌نویسند. حکم کسانی که دو لفظ «ا...» و «اله» را بدون وضو لمس و مس می‌کنند، چیست؟

جواب: همزه و نقطه‌ها (ا...) حکم لفظ «الله» را ندارد و می‌توان بدون طهارت و وضو، آن را لمس و مس کرد؛ بر خلاف لفظ «اله» که حکم لفظ «الله» را دارد و نمی‌توان بدون طهارت و وضو، آن را لمس و مس نمود (۳).

۴- طبق فتوای شماری از مراجع تقلید، لمس و مس

نمودن نام خدای بزرگ و آیات قرآن و نام‌های معصومان علیهم السلام بدون طهارت و وضو حرام است. پرسشی که گاه مطرح می‌شود این است: کسانی که با دستگاه‌های رایانه و ماشین تایپ، این نام‌ها و آیه‌ها را حروفچینی می‌کنند، آیا بر آنان واجب است که هنگام حروفچینی، با طهارت و وضو باشند؟
جواب: طهارت برای این کار شرط نیست، ولی جایز نیست که نوشته تایپی و چاپ شده آن را بدون طهارت، لمس و مس کنند (۴).

۵- شماری از مراجع تقلید می‌فرمایند: «لمس و مس کردن نام‌های پیامبران، مانند آدم، نوح، ابراهیم، موسی، عیسی و محمد صلی الله علیه و آله و نام‌های امامان، مانند علی و حسین علیهما السلام، بدون طهارت و وضو حرام است.» آیا لمس و مس نمودن القاب پیامبران و امامان، مانند امین (لقب پیامبر محبوب خدا حضرت محمد صلی الله علیه و آله) و

امیرالمؤمنین (لقب امام علی علیه السلام) و سید
الشهداء (لقب امام حسین علیه السلام)، نیز بدون
طهارت و وضو حرام است؟
جواب: احتیاط آن است که القاب پیامبران و
امامان علیهم السلام نیز بدون طهارت و وضو
لمس و مس نشود (۵).

پاورقی:

- ۱) اجوبة الاستفتاءات، ج ۱، ص ۴۲، س ۱۵۱.
- ۲) همان، ج ۱، ص ۴۴، س ۱۶۲ و ۱۶۳.
- ۳) همان، ج ۱، ص ۴۲، س ۱۵۲.
- ۴) همان، ج ۱، ص ۴۴، س ۱۶۰.
- ۵) همان، ج ۱، ص ۴۷، س ۱۷۳.